

Nr 23.

Andra kammarens allmänna beredningsutskotts utlåtande över motion angående kompetensbestämmelser för dem, som innehava enskilda vårdhem för sinnessjuka.

I en inom andra kammaren väckt motion nr 329 ha fru *Sjöstrand* och herr *Bergstrand* hemställt, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag angående kompetensbestämmelser för dem som handha enskilda vårdhem för sinnessjuka.

Utskottet har över motionen inhämtat yttrande från medicinalstyrelsen. Styrelsen avstyrker motionen och anför bl. a.:

I motionen har begreppet »familjevård» använts i en mening, som icke överensstämmer med detta ords betydelse i gällande stadga den 19 september 1929 (S. F. S. nr 328) angående sinnessjukvården i riket.

Om *enskilda vårdhem* för sinnessjuka innehåller 4 kap. i samma stadga särskilda bestämmelser. Vill annan än staten, kommun, landsting eller sammanslutning, vari kommun eller landsting deltagar, driva vårdhem för sinnessjuka (enskilt vårdhem) må det ej ske med mindre medicinalstyrelsens tillstånd därtill erhållits. Med dylikt vårdhem förstås helt eller delvis för sådana sjuka inrättat, för samtidig vård av mer än fem sjuka avsett sjukhus, å vilket den särskilda befogenhet, som avses i 4 § 1 mom. 2 st. sinnessjuklagen (s. k. retentionsrätt) icke må utövas. Den sjuke vårdas här under inseende av legitimerad läkare, som må utses av den sjuke själv eller, om annan enligt lag har att sörja för den sjukas person, av denne. Hemmet står under tillsyn av en av medicinalstyrelsen förordnad inspektör, som årligen har att till styrelsen avgiva rapport över sina iakttagelser. Det är riktigt, att några behörighetsvillkor icke finnas fastställda för föreståndarna för de enskilda vårdhemmen. Emellertid har för det fall, att vederbörande icke själv har erforderlig utbildning i sinnessjukvård, av medicinalstyrelsen tillämpats den praxis, att såsom villkor för tillstånd att driva vårdhem eller medgivande att övertaga befintligt sådant föreskrivits, att vid hemmet skall vara anställd sjukvårdspersonal med sådan utbildning. Kontrollen av och vården å de enskilda vårdhemmen för sinnessjuka torde därför få anses i stort sett vara tillfredsställande ordnad.

Vad angår sådan *vård av sinnessjuka i enskilda hem*, som avses i sinnessjukvårdsstadgans 5 kap. (och icke avser s. k. kontrollerad familjevård), finnas inga kontrollföreskrifter liknande dem som gälla för den till de statliga sinnessjukhusen anslutna familjevården föreskrivna. Den som i sitt hem mot betalning eller eljest i förvärvssyfte emottager 1—5 sinnessjuka

för vård skall emellertid anmäla emottagna sjuka till pastorsämbetet i den församling, där den sjuke är kyrkobokförd, samt till hjälpverksamhetsläkaren vid det sinnessjukhus, inom vars upptagningsområde vården anordnats. Hjälpverksamhetsläkaren har jämlikt 93 § sinnessjukvårdsstadgan att bland annat meddela sinnessjuka inom upptagningsområdet ävensom dem närstående de råd och anvisningar, som i varje särskilt fall må erfordras rörande den sjuke. Han biträdes i sitt arbete av en eller två föreståndarinnor.

Styrelsen anser sig icke vara i tillfälle att lämna några uppgifter om i vilken omfattning sådan enskild vård meddelas och om anmälningsskyldigheten alltid fullgöres. Underlåtelse av sådan anmälan är dock belagd med 5—100 kronors böter. Hjälpverksamhetsläkarnas tillsyn av de sjuka kan med hänsyn till omfattningen av honom i övrigt åvilande uppgifter knappast bliva mera regelbundet återkommande. Styrelsen inser väl, att det skulle vara en fördel om viss utbildning i sinnessjukvård kunde bibringas envar, som har att vårda sinnessjuka, men för att en sådan utbildning verkligen skulle giva några garantier mot eventuella missförhållanden måste den givas en sådan omfattning, att varken den enskilde vårdaren eller vederbörande huvudman torde vilja påtaga sig de därmed förenade kostnaderna. Enligt styrelsens förmenande skulle en utökning av antalet i den statliga hjälpverksamheten anställda sjuksköterskor vara mera ägnad att effektivisera tillsynen av i enskild vård jämlikt 5 kap. sinnessjukvårdsstadgan omhändertagna sinnessjuka.

Utskottet. I den mån motionen avser enskilda vårdhem för sinnessjuka, finnes i stadgan angående sinnessjukvården i riket bestämmelser om att den sjuke skall vårdas under inseende av legitimerad läkare, varjämte dylika hem stå under tillsyn av en av medicinalstyrelsen förordnad inspektör. I praxis föreskrives dessutom av medicinalstyrelsen, att om föreståndaren icke har erforderlig utbildning i sinnessjukvård, vid hemmet skall vara anställd sjukvårdspersonal med sådan utbildning. I stort sett torde därför kontrollen av vården vid dessa hem vara tillfredsställande ordnad.

I den mån motionen avser vård av sinnessjuka i enskilda hem finnas inga föreskrifter av liknande art. Den som mot ersättning mottager högst 5 sinnessjuka för vård, skall emellertid anmäla mottagna sinnessjuka till pastorsämbetet i församlingen och till vederbörande hjälpverksamhetsläkare, som har att ge råd och anvisningar för vården. Utskottet delar motionärernas uppfattning, att det kunde vara önskvärt med vissa kompetensbestämmelser för dem, som mottaga sinnessjuka för vård i denna form. Det skulle emellertid förutsätta viss utbildning, som enligt medicinalstyrelsen måste ha sådan omfattning, att varken vårdaren eller vederbörande huvudman kan förutsättas vara villig att påtaga sig kostnaderna. Även om det i något fall skulle förekomma missförhållanden med den nu rådande

ordningen, är detta dock, såvitt utskottet känner till, icke fallet i någon större omfattning. Utskottet förutsätter emellertid, att medicinalstyrelsen med uppmärksamhet följer och i görligaste mån övervakar även denna vårdform. Utskottet anser sig alltså icke kunna tillstyrka motionen utan får hemställa,

att motion II: 329 ej måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 21 mars 1950.

På utskottets vägnar:

PATRIK SVENSSON.

Närvarande: herrar Svensson i Alingsås, Gustafson i Göteborg, Nordkvist*, Pettersson i Ersbacken, fröken Öberg, herrar Ohlsson i Kastlösa, Bladh*, Hansson i Skegrie, Dickson*, Forsberg, Wedén, Johansson i Kalmar*, Hammar*, Gavelin*, Kärrlander, Larsson i Luttra*, fröken Vinge, herrar Engkvist*, Bengtsson och Braconier.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herr *Wedén*, fröken *Vinge* och herr *Braconier*, som ansett att utskottets motivering bort ha följande lydelse:

Utskottet: I den — — — sådan utbildning. Gällande bestämmelser synas därför, åtminstone formellt, innebära, att dylika vårdhem stå under i stort sett tillfredsställande kontroll. Såväl bristen på sjukvårdskunnig personal som tillsyningsläkarnas arbetsbörda kan dock enligt utskottets mening givetvis i praktiken medföra, att skötseln av dessa vårdhem i en del fall kan bli mindre tillfredsställande.

I den — — — sig kostnaderna. Utskottet vill dock icke helt utesluta möjligheten, att även kortare och mindre kostnadskrävande kurser kunde ge vederbörande myndigheter en sådan kännedom om deltagarnas allmänna lämplighet för vård av sinnessjuka, att för sådan vård uppenbart olämpliga personer ej gäves tillfälle att begynna eller fortsätta därmed.

Att en del missförhållanden förekomma beträffande dessa vårdformer synes icke utskottet osannolikt, ehuru de icke äro karakteristiska för vårdformerna i stort.

Utskottet har med hänsyn till medicinalstyrelsens yttrande icke ansett sig kunna nu tillstyrka motionen men förutsätter, att styrelsen med uppmärksamhet följer och i görligaste mån övervakar även dessa delar av sinnessjukvården.

Utskottet får därför hemställa,

att motion — — — åtgärd föränleda.
